-*Φάτσερ* και *Στους 90°C* στο Θέατρο Επί Κολωνώ-

της Ειρήνης Μ. Μουντράκη

Το Θέατρο επί Κολωνώ ευτυχεί την περίοδο αυτή να φιλοξενεί στις σκηνές του δύο παραστάσεις που ανεπιφύλακτα θα πρότεινα να βάλει κάποιος στην ατζέντα του για να τις παρακολουθήσει. Τον *Φάτσερ* του Μπέρτολτ Μπρεχτ στην Κεντρική Σκηνή του θεάτρου και το έργο της βραβευμένης αμερικανίδας Μάρσα Νόρμαν *Στους 90°C* στη σκηνή Black Box.

ΦΑΤΣΕΡ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ

Η Εταιρία Θεάτρου Δυτικά της Πόλης και ο σκηνοθέτης Τάκης Τζαμαργιάς, που αποτελεί και την κινητήρια δύναμη της, καταπιάστηκαν με ένα από τα δυσκολότερα έργα της δραματουργικής παραγωγής του Μπρεχτ: το *Αρχείο Γιόχαν Φάτσερ*. Γραμμένο στο τέλος της δεκαετίας του '20, αποτελεί ένα μεγάλο αίνιγμα για τους σκηνοθέτες και τους μελετητές του Μπρεχτ και παράλληλα μία γοητευτική πρόκληση. Το ημιτελές αυτό έργο, έκτασης πεντακοσίων πενήντα σελίδων, είναι μία ιδιόρρυθμη σύνθεση ντοκουμέντων, σχολίων, ομιλιών και χορικών που παραπέμπουν απευθείας στο αρχαίο ελληνικό δράμα. Σύνθεση που ανατρέπεται εκ των έσω. Ανέβηκε για πρώτη φορά το 1976 στο Βερολίνο σε σκηνοθεσία του Φρανκ Πάτρικ Στέκελ και έγινε γνωστό κυρίως χάρη στον συγγραφέα και ποιητή Χάινερ Μύλλερ, που προχώρησε σε μία δική του παραλλαγή σκηνοθετημένη το 1993 στο Μπερλίνερ Ανσάμπλ.

Ο Φάτσερ είναι ένας στρατιώτης που, το 1917 με τρεις ακόμα συμπολεμιστές του, λιποτακτεί και κρύβεται στην πόλη Μιλχάιμ της Ρουρ. Η ηγεμονική του φύση τον καθιστά αρχηγό τους αλλά ο εγωισμός του, η οξύτητα του χαρακτήρα του και η ανεξέλεγκτη συμπεριφορά του γίνονται η αφορμή για τη δημιουργία αντιθέσεων, αντιπαλοτήτων και ρήξεων ανάμεσα στο άτομο και στην ομάδα, ανάμεσα στο όνειρο και την κοινωνική πραγματικότητα. Ο Φάτσερ, που φέρει έντονες τις απηχήσεις και τις επιρροές του μπυχνερικού Βόυτσεκ, είναι ένας αντί-ήρωας που αγωνίζεται να καθορίσει τον κόσμο του και να θέσει τους όρους που ο ίδιος επιθυμεί προάγοντας το ατομικό συμφέρον έναντι του συνολικού. Ο Μπρεχτ πειραματίζεται και με τον ρόλο των θεατών που καλούνται να συμμετέχουν ως οργανικό κομμάτι της παράστασης και να προχωρήσουν σε μία παιδαγωγική, διδακτική διαδικασία.

Ο Τάκης Τζαμαργιάς, όπως πάντοτε άλλωστε, χρησιμοποίησε τη μετάφραση και δραματουργική επεξεργασία του Πέτρου Μάρκαρη, εργάστηκε με μεθοδικότητα, και πειραματίστηκε ξεκλειδώνοντας πτυχές ενός κειμένου που απαιτεί μελέτη, γνώση, ικανότητα και αντίληψη. Έστησε έτσι μία παράσταση που γεννάει ερωτηματικά, ως όφειλε. Ο Γιώργος Ντούσης, που ερμήνευσε τον Φάτσερ, συγκέντρωνε στο πρόσωπο του πολλά από τα χαρακτηριστικά του ήρωα που το κείμενο επιβάλλει αλλά η ερμηνευτική του προσέγγιση ίσχναινε στις λεπτές αποχρώσεις και στα μετέωρα σημεία των ορίων. Ο Σπύρος Αυγουστάτος, η Μαρία Θωμαρέη, η Ρίτα Λυτού, ο Δημήτρης Οικονομίδης, η Ρένα Ρηνιώτη, η Άννα Μωραΐτου και η Τερψιχόρη Γκιόκα ανταποκρίθηκαν στη σκηνοθετική σύλληψη δίχως όμως ιδιαίτερες αξιώσεις. Ξεχωριστή μνεία θα κάνω στον Γιώργο Ανδρεσάκη (Κόινερ, Φλαμ, Βασανιστή) και τον Γιάννη Μιχαλακούκο (Χασάπη, Μάινινγκερ, Βασανιστή, Φαντάρο), μαθητές του Τζαμαργιά από το εργαστήρι του Δήμου Κερατσινίου, γιατί η παρουσία τους δεν είχε να υστερήσει σε τίποτα, αντιθέτως, από εκείνη των επαγγελματιών συμπρωταγωνιστών τους και στη Στριπτιζέζ της ενδιαφέρουσας Λουίζας Κωστούλας. Τη μουσική υπογράφει ο Πλάτων Ανδριτσάκης, τη χορογραφία - κίνηση η Ζωή Χατζηαντωνίου, τα λειτουργικά σκηνικά ο Παναγιώτης Ράππας, τα κοστούμια η Μαρία Κονομή και τους φωτισμούς η Μελίνα Μάσχα.

ΒΑΘΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ

Το έργο της Μάρσα Νόρμαν *Στους 90°C* γράφτηκε τη δεκαετία του '70 και παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα σε μετάφραση και σκηνοθεσία του Δημήτρη Κομνηνού. Είναι μία τρυφερή ιστορία για τη μοναξιά και τον φόβο μπροστά στην απειλή της που αγγίζει τις πιο ευαίσθητες χορδές της ανθρώπινης ύπαρξης. Ένα δραματικό κείμενο, με χιούμορ και αλήθεια, που αντλεί από την καθημερινότητα και από εκπληκτικά όμοιες ιστορίες και αισθήματα ανθρώπων διαφορετικής ηλικίας, διαφορετικής κοινωνικής θέσης, διαφορετικού μορφωτικού επιπέδου, διαφορετικού χαρακτήρα και επιδιώξεων.

Η Μαριάννα Λαμπίρη και η Άννα Πορφύρη υποδύονται δύο γυναίκες που βρίσκονται, η κάθε μία για τους δικούς της λόγους, αργά τη νύχτα σε ένα δημόσιο πλυντήριο ρούχων. Η κάθε μία είναι φορέας όχι μόνο του βάρους της προσωπικής της ιστορίας μα επίσης και της νοοτροπίας, της ηθικής και των συμπλεγμάτων της γενιάς της. Πίσω όμως από τις φαινομενικές διαφορές και το χάσμα ανάμεσα τους, όταν τα προσχήματα και οι τύποι υποχωρούν, όταν σταδιακά έρχονται στην επιφάνεια οι φόβοι και οι αγωνίες τους αποκαλύπτοντας τη ψυχή τους, οι δύο γυναίκες που στέκονται η μία απέναντι στην άλλη φανερώνονται όμοιες. Όμοιες μπροστά στα διαχρονικά προβλήματα επικοινωνίας, αγάπης, συντροφικότητας, αξιοπρέπειας που δεν αφορούν μόνο στη γυναικεία ύπαρξη μα σε όλους τους ανθρώπους.

Στην πρώτη σκηνοθετική του απόπειρα ο Δημήτρης Κομνηνός καταφέρνει κάτι πολύ ουσιαστικό. Να γεμίσει το θέατρο με αλήθεια, με αισθήματα και ανθρώπινη ζεστασιά. Ενδείξεις αν μη τι άλλο θετικές για μία εργασία ουσίας που δεν εξαντλείται σε πρόσκαιρους εντυπωσιασμούς αλλά ελκύεται από την αλήθεια της ζωής. Η Μαριάννα Λαμπίρη στο ρόλο της ηλικιωμένης γυναίκας εντυπωσιάζει με τη μεταμόρφωση της, με την ωριμότητα της υποκριτικής της και την ουσιαστική λιτότητα των εκφραστικών της μέσων. Η Άννα Πορφύρη έπλασε μία νεαρή γυναίκα που ασφυκτιά στον κόσμο που «κατασκεύασε» για τον εαυτό της. Η Χριστίνα Κάλμπαρη έστησε ένα δημόσιο πλυντήριο μέσα στο θέατρο με επιτυχία και ο Παναγιώτης Μανούσης δημιούργησε με τους φωτισμούς του μία επιτυχημένη αποπνικτική ατμόσφαιρα. Πολύ έξυπνο και με χιούμορ το πρόγραμμα της παράστασης σε συσκευασία τύπου Tide.

Περιοδικό ΑΝΤΙ, τεύχος 831, Παρασκευή 3 Δεκεμβρίου 2004.